

Onderwerp:

Reactie Rotterdam Regeling
bodemkwaliteit 2021

Bezoekadres: De Rotterdam

Wilhelminakade 179, Rotterdam

Postadres: Postbus 1130

3000 BC Rotterdam

Internet: rotterdam.nl**Van:** Ir. C. Koppenaal

Telefoon: 010 267 3727

E-mail: ct.koppenaal@rotterdam.nl

Ons kenmerk: AS21/00618, 21/00518

Datum: 29 april 2021

Retouradres: Postbus 1130, 3000 BC Rotterdam

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Geachte heer of mevrouw,

Met deze brief reageer ik namens de gemeente Rotterdam op de Regeling bodemkwaliteit 2021, welke mede door uw ministerie ter consultatie beschikbaar is gesteld. De in deze brief opgenomen standpunten zijn in overleg met de regionale partners (zoals de DCMR Milieudienst Rijnmond en het Havenbedrijf Rotterdam N.V.) opgesteld. De algemene opmerkingen zijn opgenomen in de brief. De detailopmerkingen staan in bijlage 1.

Beperkte scope van de aanpassingen

U geeft aan dat de doelstelling van de regeling is om zoveel mogelijk beleidsneutraal over te gaan. Mogelijke aanpassingen in relatie tot PFAS, het Kwalibo-stelsel of een gewijzigd toetsingskader voor diepe plassen heeft u bewust niet meegenomen. De gemeente Rotterdam vindt het een gemiste kans wanneer een aantal belangrijke onderwerpen in de voorliggende regeling niet wordt aangepast op grond van uitgevoerde evaluaties (zoals van Kwalibo en granuliet) en aangepaste normenstelsels (zoals van PFAS).

Schrappen van gedetailleerde instructies

Het vervallen van de verplichting tot het gebruik van onder andere de Richtlijn voor het opstellen van bodemkwaliteitskaarten en de Risicoolbox Bodembeheer is niet wenselijk. Dit gaat onder meer in tegen de aanbevelingen uit de procesevaluatie granuliet voor een formeler en praktisch toepasbaar handboek. Het zorgt voor vermindering van eenduidigheid van verantwoordelijkheden en meer differentiatie en het verkleint de kans op een gelijk speelveld.

Toepassing bouwstoffen als grondvervanging

De verwachting is dat in de toekomst meer gebruik zal worden gemaakt van bouwstoffen als vervanging voor grond als ophoogmateriaal en in werken. Het gebruik van deze bouwstoffen dient op een duurzame wijze te gebeuren. Daarom is het noodzakelijk dat er normen worden opgesteld voor veilige toepassing. Een registratieplicht is noodzakelijk om deze normen te handhaven (waar, hoe, hoeveel, welke kwaliteit en vooral wie verantwoordelijk is voor de toepassing).

Stand-still principe

De verruiming van het verspreidingsgebied voor baggerspecie tot maximaal 10 km van het oppervlaktewaterlichaam heeft gevolgen. Toepassing van baggerspecie zal vaker in de categorie 'verspreiding van baggerspecie' vallen, zonder dat getoetst wordt aan de kwaliteit van de ontvangende bodem. Dit maakt een verslechtering van de bodemkwaliteit mogelijk, zodat niet wordt voldaan aan het stand-still principe.

Indien nodig lichten mijn collega's en ik graag de voorliggende reactie toe.

Hoogachtend,

Drs. M.R. te Veldhuis
Strategisch adviseur Stadsontwikkeling Rotterdam

Bijlage 1:
Vragen en detailopmerkingen.

Bijlage 1: Vragen en detailopmerkingen bij Regeling bodemkwaliteit 2021

Regeling bodemkwaliteit 2021 en bijlagen

De gebruikte terminologie is niet overal geheel duidelijk of uniform, bijvoorbeeld met betrekking tot gehalte en/of concentratie. Een mogelijkheid is gehalte voor grond en concentratie voor grondwater. Er wordt ook gesproken over “emissies, concentraties, gehalten of waarden”. Elders staat: “de concentraties van de stoffen die in bijlage B zijn vermeld, en de gehalten of waarden van andere parameters...”. Ook de term “concentratiewaarden” komt voor. Zijn dat weer een soort maximale waarden? Waarom is de term maximale waarde komen te vervallen? Er wordt ook gesproken over “bovengrens van de kwaliteitsklasse ‘landbouw/natuur’”. Is dat geen concentratiewaarde?

Nota van toelichting Regeling Bodemkwaliteit 2021

§ 2.6 ad 3: Schrappen van gedetailleerde instructies over hoe andere overheden taken of bevoegdheden moeten uitoefenen (pagina 12)

Het vervallen van de verplichting tot het gebruik van de o.a. de Richtlijn voor het opstellen van bodemkwaliteitskaarten en de Risicotoolbox Bodembeheer is niet wenselijk. Dit gaat onder andere in tegen aanbevelingen uit de procesevaluatie granuliet voor een formeler en praktisch toepasbaar handhavingskader. Het zorgt voor vermindering van eenduidigheid van verantwoordelijkheden en zorgt voor meer differentiatie en het gaat een gelijk speelveld tegen. De totstandkoming van het tijdelijk handelingskader PFAS heeft laten zien dat te veel differentiatie ongewenst is en decentralisatie grenzen kent.

§ 2.7 ad 1: Invoering van kwaliteitseisen voor grond en baggerspecie met het oog op het toepassen in een diepe plas (pagina 14)

In het verlengde van kwaliteitseisen voor toepassingen van grond en baggerspecie in een diepe plas ontbreken aanpassingen zoals aanbevolen in de procesevaluatie granuliet. Daarin wordt geadviseerd per project, al voor vergunningverlening door de provincie, een bestuurlijke stuurgroep in te stellen. Hoe wordt geborgd dat de conclusies en aanbevelingen uit voornoemde procesevaluatie worden opgevolgd?

§ 2.7 ad 3: Afschaffing regels voor IBC-toepassingen als bouwstoffen (pagina 14)

In de praktijk blijkt dat het opwerken van AVI bodemas / AEC bodemas tot een bouwstof die voldoet aan de kwaliteitseisen voor vormgegeven en niet-vormgegeven bouwstoffen complex is en het lijkt het op dit moment onduidelijk of dit goed werkbaar is. Tot hier meer ervaring mee is en er meer duidelijkheid is mijn verzoek om vanuit voorzorg de regels voor IBC-toepassingen niet aan te passen. Hoe wordt omgegaan met eventuele andere IBC-bouwstoffen niet zijnde AVI bodemas / AEC bodemas?

§ 2.7 ad 3, punt 4: De geldigheid van het recht om voor partijen van een product een fabrikanteigenverklaring af te geven is beperkt tot 5 jaar (pagina 14, 15)

Hiermee wordt niet voorkomen dat toepassingen van opgewerkte AVI bodemas / AEC bodemas die onwenselijk zijn toch plaatsvinden. Hoe wordt wel geborgd dat dergelijke onwenselijke toepassingen plaatsvinden?

§ 2.7 ad 3, punt 5: Maximale partijgrootte van 10.000 ton (pagina 15)

Hiermee wordt niet voorkomen dat toepassingen van opgewerkte AVI bodemas / AEC bodemas die onwenselijk zijn toch plaatsvinden. Hoe wordt wel geborgd dat dergelijke onwenselijke toepassingen plaatsvinden? Wat is de rol vanuit het Rijk via de Regeling bodemkwaliteit en het stelsel waarbinnen dit plaatsvindt?

§ 2.8 Inhoudelijke wijzigingen van de Regeling bodemkwaliteit die bij de herziening niet zijn meegenomen (pagina 16)

De gemeente Rotterdam vindt het een gemiste kans om in de voorliggende regeling niet te wijzigen voor een aantal belangrijke onderwerpen onder andere op basis van diverse evaluaties (Kwalibo en granuliet) en aangepaste normstelsels (o.a. PFAS).

Het voorstel is om de uitkomsten van de diverse evaluaties (Kwalibo, procesevaluatie granuliet, de evaluatie van het tijdelijk handelingskader PFAS en Lessons Learned uit de PopUp Opkomende stoffen) te verwerken in de regeling en zo de conclusies en aanbevelingen te borgen.

Daarnaast is het verzoek om de onderstaande normkaders alsnog op te nemen:

- de invoering van een nieuw normstelsel (milieuhygiënisch toetsingskader) voor het toepassen van grond en baggerspecie in diepe plassen;
- de normstelling voor PFAS;
- de invoering van een gedetailleerd uitgewerkte systematiek voor het omgaan met niet genormeerde stoffen;
- eventuele wijzigingen als gevolg van de discussie over het toepassen van granuliet in oppervlaktewater;
- actualisatie van verwijzingen naar normdocumenten.

§ 3.1 Inhoudelijke wijzigingen van de Regeling bodemkwaliteit die bij de herziening niet zijn meegenomen (pagina 18-20)

Bij deze paragraaf heeft Rotterdam de onderstaande vragen:

- Hoe wordt geregeld dat toepassingen van niet genormeerde stoffen kunnen worden tegengehouden? Of toegestaan indien dat wetenschappelijk en maatschappelijk verantwoord toch mogelijk blijkt? Aan welke voorwaarden moeten een onderbouwing daarvan voldoen?
- Waarom is er geen koppeling tussen de kwaliteit van toe te passen bouwstoffen en de kwaliteit van de ontvangende bodem zoals voor granuliet en brekerszand?
- Wat wordt bedoeld met andere relevante parameters?
- Hoe wordt omgegaan met bijmengingen in grond, baggerspecie en bouwstoffen (zoals in opgewerkte AVI bodemas / AEC bodemas)?
- Waarom wordt de verantwoordelijkheid alleen bij de toepasser gelegd? Wat is de rol vanuit het Rijk via de Regeling bodemkwaliteit en in het stelsel waarbinnen dit plaatsvindt? Hoe wordt vanuit het Rijk geborgd dat een dergelijke toepassing niet meer kan plaatsvinden?

§ 3.2 Verschillende typen milieuverklaringen (pagina 20-25)

Bij deze paragraaf heeft Rotterdam de onderstaande vragen:

- Voor alle afzonderlijk mogelijke verklaringen:
  - Hoe wordt geborgd dat een verklaring eenmalig wordt gebruikt?
  - Hoe wordt geborgd dat bij splitsing de totale maximale hoeveelheid wordt aangehouden?
- Pagina 23, tabel "Fabrikant-eigenverklaring (voor bouwstoffen en voor (in mindere mate) grond en baggerspecie)": in voorgaande tabellen wordt ook telkens weergegeven wat er (moet worden) wordt afgegeven bij een product. Zoals bijvoorbeeld "afgeven milieuverklaring bodemkwaliteit" en "vervaardigen en afleveren van de gekeurde partij van het product met verklaring op grond van een partijkeuring". Dat ontbreekt hier.
- Pagina 24, tabel "Fabrikant-eigenverklaring (voor bouwstoffen en voor (in mindere mate) grond en baggerspecie)": in voorgaande tabellen wordt ook telkens weergegeven wat er (moet worden) wordt afgegeven bij een product. Zoals bijvoorbeeld "afgeven milieuverklaring bodemkwaliteit" en "vervaardigen en afleveren van de gekeurde partij van het product met verklaring op grond van een partijkeuring". Dat ontbreekt hier.
- Pagina 25, daar staat 2x: "N.B. voor de bodem op een (ontvangende) bodemlocatie waarop grond of baggerspecie wordt toegepast, kan een verklaring op grond van een

bodemonderzoek worden afgegeven. Hiervoor is niet een apart schema opgenomen.”
Waarom is hiervoor geen apart schema voor opgenomen?

§ 3.3.1 De erkende kwaliteitsverklaring en 3.3.2 De fabrikant-eigenverklaring (pagina 26 - 29)

Bij deze paragraaf heeft Rotterdam de onderstaande vragen:

- Wat wordt er gedaan om te borgen dat praktijkvoorbeelden van toepassingen zoals eerder in deze toelichting zijn gegeven over thermisch gereinigde grond en praktijkvoorbeelden van toepassing rondom opgewerkte AVI bodemas / AEC bodemas niet meer voor kunnen komen? Waarom wordt uitgaande van deze systematiek toch de verantwoordelijkheid alleen bij de toepasser gelegd?
- Wat is de rol van het Rijk via de Regeling bodemkwaliteit en het stelsel waarbinnen dit plaatsvindt?

§ 3.4 Milieuverklaringen bodemkwaliteit voor bodemlocaties (pagina 29 - 31)

Bij deze paragraaf heeft Rotterdam de onderstaande vragen:

- Waarom wordt er verschil gemaakt in vooronderzoek ten behoeve van onderzoek van een te ontgraven partij en ten behoeve van onderzoek van de bodem op een te onderzoeken locatie?
- Waarom hoeft de milieuverklaring bodemkwaliteit geen uitspraak te doen over de toepasbaarheid van de partij?
- Waarom wordt hier alleen de onderbouwing gegeven op basis van kosten van onderzoek?

§ 3.4.2 Verklaring op grond van bodemkwaliteitskaart (pagina 31 – 32)

Het schrappen van regels voor het vaststellen van bodemkwaliteitskaarten gaat in tegen onder meer aanbevelingen uit de procesevaluatie granuliet voor een formeler en praktisch toepasbaar handhavingskader. Het zorgt voor vermindering van eenduidigheid van verantwoordelijkheden en voor differentiatie het gaat een gelijk speelveld tegen en is daarom niet wenselijk. Ook de totstandkoming van het tijdelijk handelingskader PFAS heeft laten zien dat te veel differentiatie ongewenst is en decentralisatie grenzen kent.

§ 3.5 Inhoud milieuverklaring bodemkwaliteit (pagina 32 - 33)

Bij deze paragraaf heeft Rotterdam de onderstaande vragen:

- Is voor wat betreft bouwstoffen voldoende geborgd dat daar geen stoffen en/of materialen en/of bijmengingen in kunnen zitten die onwenselijk zijn dan wel een belasting vormen voor het milieu?
- Waarom hoeft de milieuverklaring bodemkwaliteit geen uitspraak te doen over de toepasbaarheid van de partij? Waarom wordt de verantwoordelijkheid voor het toepassen van de juiste bodemkwaliteit alleen bij de toepasser gelegd? Een duidelijk kader stellende Rijksoverheid is belangrijk, zeker waar het stoffen en parameters betreft waarvoor geen kwaliteitseisen zijn gesteld. Zie verder de geleerde lessen uit het POP-UP project Opkomende Stoffen.
- Wat is de onderbouwing voor het toestaan van een lichte overschrijding van de kwaliteitsklasse voor een beperkt aantal stoffen in grond of baggerspecie zonder gevolgen voor de kwaliteitsklasse? Is deze werkwijze voldoende duidelijk?

§ 3.6 Vermelding van een specifieke kwaliteit van grond of baggerspecie (pagina 33 - 34)

Zie opmerkingen paragraaf 3.1.

§ 3.8 Omgaan met niet-genormeerde stoffen (pagina 35 - 36)

Bij deze paragraaf heeft Rotterdam de onderstaande vragen:

- Waarom hoeft de milieuverklaring bodemkwaliteit geen uitspraak te doen over de toepasbaarheid van de partij? Waarom wordt de verantwoordelijkheid hiervoor alleen bij de toepasser gelegd? Een duidelijk kader stellende Rijksoverheid is belangrijk, zeker waar het stoffen en parameters betreft waarvoor geen kwaliteitseisen zijn gesteld. Zie verder de geleerde lessen uit het POP-UP project Opkomende Stoffen.
- Waarom wordt niet zoals in paragraaf 3.6 opgenomen dat als wel informatie over de

- toepassingslocatie bekend is hierop kan worden geanticipeerd?
- Wat is de status van de algemene methodiek voor het omgaan met niet genormeerde stoffen in de bodem. Waarom wordt deze methodiek niet verwerkt in deze Regeling Bodemkwaliteit? Praktijkvoorbeelden ten aanzien van PFAS hebben laten zien dat dat wenselijk is.
  - Zie opmerkingen paragraaf 3.1.

Hoofdstuk 4 Toezicht en handhaving

Zie opmerkingen paragraaf 3.1.

Overige opmerkingen en vragen vanuit de gemeente Rotterdam:

- Aanmelding GBT's wijzigen. Nu kan het met 1 melding worden afgedaan. Vanuit de gemeente Rotterdam vinden wij dit niet wenselijk.
- Meer waarborgen zijn nodig voor grond/bouwstoffen voorkomend uit reinigingsprocessen.
- Betere borging van de correcte toepassing van uitlogbare grond/bouwstoffen is nodig (denk aan het staalslakkendossier).
- Waarom wordt het puin-/bijmengingenpercentage van 20 procent en het asbestgehalte van 100 niet omlaag bijgesteld voor gevoelig gebruik als wonen met tuin, kinderspeelplaats, moestuin/volkstuin en voor landbouw/natuur?
- Voor plastic is het gezien de maatschappelijk relevante dossiers belangrijk om de toegestane bijmenging te herzien. Dan hoeft dat niet in elke gemeentelijke nota bodembeheer apart geregeld te worden.
- PFAS moet worden opgenomen in het standaard pakket. In de praktijk is dit feitelijk al de standaard geworden. INEV's voor PFAS moeten worden opgenomen.
- Bodemloodkwaliteit moet worden meegenomen in onderzoek en normen. Zeker voor gevoelig gebruik (wonen met tuin, kinderspeelplaats, moestuin/volkstuin en voor landbouw/natuur). Ook verder aansluiten bij hetgeen hiervoor landelijk gehanteerd wordt/moet worden.
- Meer mogelijkheden voor het realiseren van grondwallen (niet GBT). Bijvoorbeeld een zichtwal rondom een bedrijventerrein als functionele toepassing.
- Is de systematiek van indeling in functies en daar aan gekoppelde normen geschikt voor niet genormeerde stoffen? Hoe kun je niet genormeerde stoffen inpassen in deze systematiek? Hoe kun je veranderende inzichten (zoals bijvoorbeeld ten aanzien van lood) inpassen in deze systematiek?
- De regeling wordt als complex ervaren door het grote aantal stappen dat nodig is om tot de juiste klasse te komen. Wellicht kan dit door een helder stroomschema verbeterd worden.
- Is gekeken naar de regels rondom uitloging en soortelijk gewicht en of deze aangepast moeten worden zodat op basis van die uitgangspunten berekend kan worden of bouwstoffen met een laag soortelijk gewicht milieu hygiënisch gezien verantwoord kunnen worden toegepast?
- Waarom worden toepassingen met immobilisaat niet geregisterd? Voorbeeld: hoe wordt geborgd dat klinkers of beton waarin AVI bodemas is verwerkt niet in een puinbreker terecht komen en de output weer elders wordt toegepast?
- Is een afweging gemaakt of andere stoffen dan de stoffen die tot nu toe worden onderzocht ook belangrijk zijn om te onderzoeken (zoals bijvoorbeeld chloride)?

Artikel 7.13 (voorwaarden waaraan de bodemkwaliteitskaart moet voldoen) (pagina 165)

Hoe is de geldigheidsduur van een bodemkwaliteitskaart in het algemeen geregeld? En hoe is die geldigheid van een bodemkwaliteitskaart geregeld op het moment dat een Bodemkwaliteitskaart in een Omgevingsplan is opgenomen?

Bijlage B tabel 1 en 3b

Waarom is er een verschil tussen de kwaliteitseisen uit bijlage B, tabel 1 en bijlage B, tabel 3b? Beide gaan over het toepassen van baggerspecie. Tabel 3b laat toepassen van een kwaliteit toe die slechter kan zijn dan de ontvangen de bodem. Bovendien wordt voor het verspreiden van baggerspecie niet getoetst aan de kwaliteit van de ontvangende bodem. Indien deze interpretatie correct is dan lijkt dit een ongewenste situatie en kan verspreiden op de kant en ook toepassingen in de 10 km-zone leiden tot een verslechtering van de bodemkwaliteit.